

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2026
© Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ, МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Бутирін Євген	МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ МЕРЕЖІ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	14
Барановський Фелікс, Проноза Інна Горобець Василь	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ	18
	ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВОЛОНТЕРСТВО ТА САМООРГАНІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ	21
Дмитрашко Світлана, Пештерєва Ольга	ПОПУЛІЗМ І ПОЛІТИЧНА ПОЛЯРИЗАЦІЯ ЯК ВИКЛИКИ ДЕМОКРАТИЧНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ЛАНДШАФТУ	23
Железков Андрій	СИНТЕЗ АНТИДЕМОКРАТИЧНИХ ПРАКТИК: СТРАТЕГІЇ ВНУТРІШНЬОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ЕКСПАНСІЇ В ХХІ СТОЛІТТІ	27
Завгородня Юлія	ЦИФРОВЕ ВОЛОНТЕРСТВО ТА ІТ-АРМІЯ ЯК НОВІ СУБ'ЄКТИ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ	30
Каприця Роман	ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ	33
Кміта Н., Сенюк О.	ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	36
Кобець Юлія	БЛОКЧЕЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОТЕНЦІАЛ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ	40
Колеснік Маргарита	БРОНЮВАННЯ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК МЕХАНІЗМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У 2026 РОЦІ	43
Колодяженський В.	ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ	46
Косенко Микола	ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ Е-ДЕМОКРАТІЇ: ДОСВІД ФРН ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ	49
Краснопольська Тетяна	ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	52
Лисенко Юлія	ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	55
Ломака Іванна	ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	58
Малашенко Людмила	ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ	61

5. Про продовження строку дії воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 12.01.2026 № 40/2026. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/40/2026>

6. Рудич Ф. Політичний клас. Правляча еліта: її місце і роль в утвердженні незалежності Української держави. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України.* 2007. Вип. 36. С. 265–275. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rudych_politychny.pdf

Кміта Н. А.,

студент 3 курсу юридичного факультету,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна

Сенюк О. О.,

студентка 3 курсу юридичного факультету,
Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Політичні інститути в Україні доцільно розуміти як нормативно впорядковану систему органів, механізмів і стійких форм політичної взаємодії, через які здійснюються формування, організація, реалізація, контроль і легітимація публічної влади. Їх структура охоплює, з одного боку, інститути державної влади - Президента України, Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, судову владу, органи конституційної юрисдикції та інші державні органи, а з іншого - інститути політичного представництва і участі, зокрема політичні партії, виборчу систему, органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства та механізми політичної комунікації.

Трансформація політичних інститутів України в умовах збройної агресії не може розглядатися як ситуативний відступ від звичайної моделі конституційного функціонування держави. Йдеться про самостійну стадію еволюції публічної влади, у межах якої інститути демократії, представницького правління,

підконтрольності влади суспільству та механізми державного управління проходять перевірку на ефективність, адаптивність і витривалість.

Нормативне підґрунтя воєнної інституційної трансформації вибудоване таким чином, щоб зберегти безперервність здійснення публічної влади та не допустити втрати її легітимності. Конституція України встановлює, що у разі спливу строку повноважень Верховної Ради України в період дії воєнного стану такі повноваження тривають до моменту початку роботи новообраного парламенту після припинення відповідного правового режиму.

За умов воєнного стану інститут президентства об'єктивно посилює свою координаційну роль, оскільки саме на ньому значною мірою зосереджуються питання оборонної політики, зовнішньополітичної взаємодії, санкційного механізму та мобілізації матеріальних і організаційних ресурсів держави. Разом із тим таке посилення не слід ототожнювати з утвердженням необмеженої персоналізованої влади. Запровадження воєнного стану та кожне його продовження потребують схвалення парламентом, а заборона припинення повноважень основних органів державної влади прямо передбачена законом.

Верховна Рада України, своєю чергою, не була усунута з механізму здійснення державної влади, а лише трансформувала форми своєї участі у політичному процесі. Європейська Комісія зазначає, що в умовах дії воєнного стану парламент спроможний реалізовувати свої повноваження, зокрема у сфері парламентського контролю за діяльністю виконавчої влади та в межах законодавчої процедури, лише частково ефективно, що зумовлено об'єктивними воєнними обмеженнями [1]. У 2025 році було відновлено пряме транслявання відкритих пленарних засідань, переглянуто порядок діяльності парламентських комітетів у бік підвищення прозорості, посилено інституційну незалежність Рахункової палати та поновлено проведення «Години запитань до Уряду».

Найбільш виразно інституційна перебудова в умовах війни проявилася на рівні місцевого самоврядування. Якщо до 2022 року децентралізація переважно сприймалася як інструмент модернізації територіальної організації влади, то після початку повномасштабного вторгнення вона набула значення механізму забезпечення стійкості держави. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі» від 12 грудня 2025 року прямо фіксує, що до початку широкомасштабної агресії в Україні було сформовано 1469 територіальних громад та 136 районів, а органи місцевого самоврядування, спираючись на набутий рівень організаційної спроможності, забезпечили здійснення заходів

територіальної оборони, евакуації населення, підтримки сил оборони, а також прийому мільйонів внутрішньо переміщених осіб [2].

Поряд із цим збройна агресія зумовила появу особливого інституційного утворення змішаного характеру - військових адміністрацій. Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», вони становлять собою тимчасові державні органи, які можуть утворюватися з метою гарантування дії Конституції України, забезпечення оборони держави, цивільного захисту населення, підтримання громадської безпеки і порядку, охорони об'єктів критичної інфраструктури, а також захисту прав і свобод людини та громадянина [3].

Одночасно із нормативним оформленням діяльності військових адміністрацій було розширено обсяг одноособових управлінських повноважень сільських, селищних та міських голів у тих громадах, де бойові дії не ведуться і військові адміністрації не утворені. Зазначений Закон надав їм можливість у спрощеному порядку спрямовувати бюджетні кошти на забезпечення потреб Збройних Сил України, приймати рішення стосовно пошкоджених чи аварійних об'єктів нерухомості, визначати тимчасову структуру виконавчих органів відповідної ради, а також призначати працівників і керівників комунальних підприємств, установ та організацій.

Воєнний стан традиційно супроводжується підвищеними ризиками для інституційної самостійності судової влади, однак українське законодавство в цій частині закріпило низку принципів гарантій. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» прямо встановлює, що здійснення правосуддя на території, де введено такий режим, належить виключно судам, утвореним відповідно до Конституції України. При цьому будь-яке скорочення чи штучне прискорення форм судочинства прямо забороняється. У разі неможливості функціонування окремих судів унаслідок бойових дій закон допускає зміну територіальної підсудності справ або місцезнаходження суду, проте не допускає утворення надзвичайних чи спеціальних судових органів [3].

Разом із тим повноцінне функціонування системи правосуддя в умовах війни все ще залишається проблематичним. У Звіті Європейської Комісії за 2025 рік зафіксовано окремі позитивні зрушення у сфері судової реформи, зокрема щодо процедур добору суддів та впровадження окремих інструментів електронного правосуддя. Також у документі акцентовано увагу на наявності суттєвого кадрового дефіциту, надмірного процесуального навантаження на суддівський корпус, затягуванні заповнення вакантних посад у Конституційному Суді України, а також на потребі подальшого посилення незалежності органів прокуратури [1].

Повоєнне відновлення України не слід розуміти виключно як сукупність інженерно-будівельних заходів, спрямованих на реконструкцію знищеного житлового фонду, транспортної інфраструктури чи енергетичного комплексу. За розрахунками Уряду України, Європейської Комісії та Організації Об'єднаних Націй, уже станом на 2025 рік обсяг ресурсів, необхідних для відновлення та реконструкції держави упродовж найближчих десяти років, оцінювався у 524 мільярди доларів США, тоді як нестача фінансування лише для покриття першочергових потреб на 2025 рік сягала 9,96 мільярда доларів США.

У структурі повоєнних перетворень самостійного значення набуває виборча проблематика. Європейська Комісія прямо вказує, що ключовими викликами під час підготовки перших виборів після завершення війни стануть належне гарантування політичних прав громадян, які переміщені як у межах держави, так і за її кордоном, а також забезпечення виборчих прав військовослужбовців. За таких умов Центральна виборча комісія у січні 2026 року вже підтримала пропозиції, спрямовані на законодавче врегулювання специфіки організації та проведення загальнодержавних виборів після припинення або скасування правового режиму воєнного стану [4].

Отже, наведені обставини дають підстави для висновку, що збройна агресія не призвела до нівелювання української демократії, а лише перевела її у стан правового самозбереження та інституційної консолідації.

У свою чергу, повоєнне відновлення стане своєрідним тестом на спроможність держави повернути тимчасово запроваджені винятки у конституційно допустимі межі, відновити повноцінне функціонування конкурентного виборчого процесу, гарантувати рівний і справедливий доступ громадян до участі у ньому.

Література:

1. Ukraine Report 2025. Генеральний директорат з питань розширення та східного сусідства, Європейська Комісія. 4 листоп. 2025. URL: <https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2025.pdf> (дата звернення: 18.04.2026).

2. Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі : Постанова Каб. Міністрів України від 12.12.2025 № 1748. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2025-p#Text> (дата звернення: 18.04.2026).

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII : станом на 4 берез. 2026 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18.04.2026).

4. ЦВК звітує про свою діяльність. Центральна виборча комісія. 30.03.2026.
URL: <https://cvk.gov.ua/novini/tsvk-zvituie-pro-3.html> (дата звернення: 18.04.2026).

Кобець Ю.В.,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук
Карпатського національного університету і
мені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна

БЛОКЧЕЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОТЕНЦІАЛ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

В умовах цифрової трансформації держави та посилення суспільного запиту на прозорість і підзвітність владних інституцій блокчейн-технології постають як інноваційний механізм протидії корупційним схемам у публічному секторі.

Корупція та організована злочинність є одними з найбільших викликів, що стоять перед системою публічного адміністрування в Україні, оскільки підривають економічну стабільність, негативно впливають на довіру громадян до державних інститутів і створюють несприятливе середовище для ведення бізнесу. В умовах, коли організована злочинність активно проникає в політичну та економічну сферу, впровадження ефективних антикорупційних механізмів набуває надзвичайної актуальності. Соціологічні дані підтверджують гостроту проблеми: майже половина населення (44%) оцінює корупцію як найбільш серйозну проблему в Україні, ще 36% вважають її досить серйозною [1].

Традиційні підходи до боротьби з корупцією в системі державного управління часто виявляються малоефективними через можливість маніпулювання інформацією, відсутність надійних механізмів верифікації даних та непрозорість адміністративних процедур. Саме тому блокчейн, завдяки своїм ключовим властивостям, децентралізації, незмінності даних і криптографічному захисту, здатен забезпечити безпрецедентний рівень прозорості та безпеки транзакцій у публічному секторі.

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції